

Výzkum začíná otázkou

**Strategie a metodologie
sociálněvědního výzkumu**

Výzkum – zaměřená aktivita

První krok: tematická oblast

Druhý krok: čtení

Třetí krok: identifikace problému, formulace otázky, která již specifikuje:

- cíle práce
- „žánr“ práce

Nevím, jaké téma. Co mám dělat?

Jaké téma? (viz Silbergh)

1. Jaký kurs vás bavil během studia? Mělo by jít o kurs na vaší mateřské katedře, v němž jste měli nadprůměrné výsledky.
2. Čím se zabýváte mimo školu? Identifikujte nějaký teoreticky relevantní problém a ten řešte.
3. Jaké jsou vaše kariérní cíle? Přizpůsobte jim výběr tématu.
4. Konzultujte s vyučujícími, mluvte s lidmi z praxe.

Jakou otázku? (srov. Schmitter)

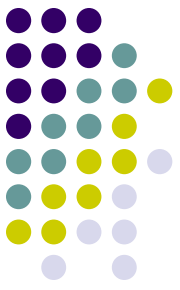

1. Otázku, která vás osobně zajímá, abyste byli ochotni investovat čas do jejího řešení.
2. Otázku, která zajímá také jiné lidi v rámci vaší disciplíny, aby vaši práci vůbec někdo chtěl číst.
3. Otázku, která bude dobře časově a prostorově specifikována, aby se dala „řešit“.
4. Otázku, která má i jiné charakteristiky než jen to, že je málo prozkoumaná.
5. Otázku, která má i jiné charakteristiky než jen to, že je právě „v módě“.

Dva typy otázek/cílů (viz Schmitter)

- „**Projections**“ – aplikace existujících přístupů a metod na jiné jednotky a období než dosud (záměr: potvrzení existujícího poznání a způsobů jeho produkce)
- „**Puzzles**“ – identifikace problému či „chyby“, která by měla být novým výzkumem řešena (záměr: zpochybnění existujícího poznání, konceptualizace, měření atd.)

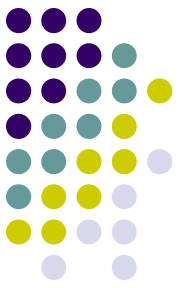

Možné výzkumné „žánry“

- Práce I: Otázka „proč“ - testování hypotéz
- Práce II: Formulace teorie
- Práce III: Kritické posouzení literatury
- Práce IV: Evaluační výzkum/výzkum politiky
- Práce V: Otázka „jak“ - aplikace teorie, interpretace
- ...

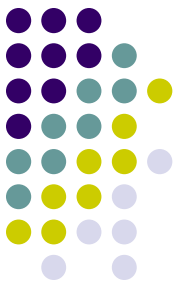
(Van Evera)

Práce I: Otázka „proč“ - testování hypotéz

- Hledá vysvětlení fenoménů testováním předpokladů teorií o kauzálních vztazích mezi proměnnými na empirických datech (může jít jak o velké N, tak o malé N studie)
- **Hypotéza**: deduktivní předpoklad o vztazích mezi proměnnými (A a B), který je formulován na základě teorie
- Hypotézy používáme, jen když testujeme teorie! (např. Punch, s. 47-48)

Vysvětlení

Kauzální vztah, který spojuje příčinu (NP) s fenoménem (ZP), který způsobuje

- **NP: nezávislá proměnná** – předpokládaná příčina
- **ZP: závislá proměnná** – předpokládaný důsledek
- **zprostředkující proměnné** – zprostředkovávají vliv nezávislé na závislou proměnnou

$$A \rightarrow (q \rightarrow r \rightarrow) B$$

- **kontrola alternativních vysvětlení (nez. proměnných)** – další potenciální vlivy na závislou proměnnou, které musejí být vyloučeny, abychom dokázali identifikovat vliv závislé proměnné, která nás zajímá

Výběr otázky (katalog KKV)

- vezmeme si hypotézu, která je v literatuře chápána jako významná, ale nikdo v jejím případě ještě nezpracoval systematickou studii
- vezmeme si akceptovanou hypotézu v literatuře, o níž předpokládáme, že je neplatná, a zkoumáme, zda-li je tomu skutečně tak
- snažíme se vyřešit nebo poskytnout data pro jednu ze stran důležité kontroverze
- připravíme výzkum, který odhalí nějaké nereflektované předpoklady v literatuře
- budeme argumentovat tím, že nějaké téma bylo v literatuře přehlíženo a zpracujeme k němu studii
- ukážeme, že teorie či data v jedné oblasti odborné literatury jsou využitelná při řešení problémů či debat v jiné oblasti

Práce II: Formulace teorie

- Práce formuluje nové hypotézy, zpravidla na základě pozorování... ty mohou být ilustrovány příklady, neprovádí se však žádný rigorózní test
- Používá se v oblastech, kde neexistují etablované teorie nebo tehdy, když máme podezření, že existující teorie nedokáží vysvětlit nějaký důležitý fenomén

Práce III: Kritické posouzení literatury

- Práce shrnuje a posuzuje teoretickou a empirickou literaturu k nějakému problému... snaží se diskutovat přesvědčivost existujících teorií a empirických testů prezentovaných argumentů
- Běžné také u normativní politické teorie

Práce IV: Evaluační výzkum/výzkum politik(y)

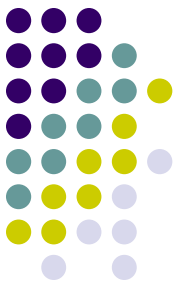
- Práce provádí evaluaci existující nebo navrhované politiky, ptá se, jaké budou jejich důsledky, povedou ke splnění deklarovaných cílů? Formuluje alternativní scénáře, případně obecná politická doporučení na základě provedené analýzy a použité teorie/teorií
- Spadá do širší skupiny „aplikace teorie“

Studium politik(y)

	politická studia	analýza politiky
cílové publikum	jiní experti a výzkumníci	politici a úředníci
zaměření	na vybraný problém; obsahuje obecná doporučení a informace o problému	na klienta; navrhuje specifické politiky, které budou implementovány v praxi
metodologie	obsahuje popis primárního výzkumu	neobsahuje popis primárního výzkumu
jazyk	užívá odborného jazyka a jeho termínů	musí být velmi jednoduchý a bez odborného žargonu

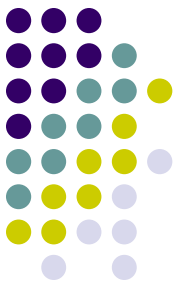
Práce V: Otázka „jak“ - aplikace teorie, interpretace

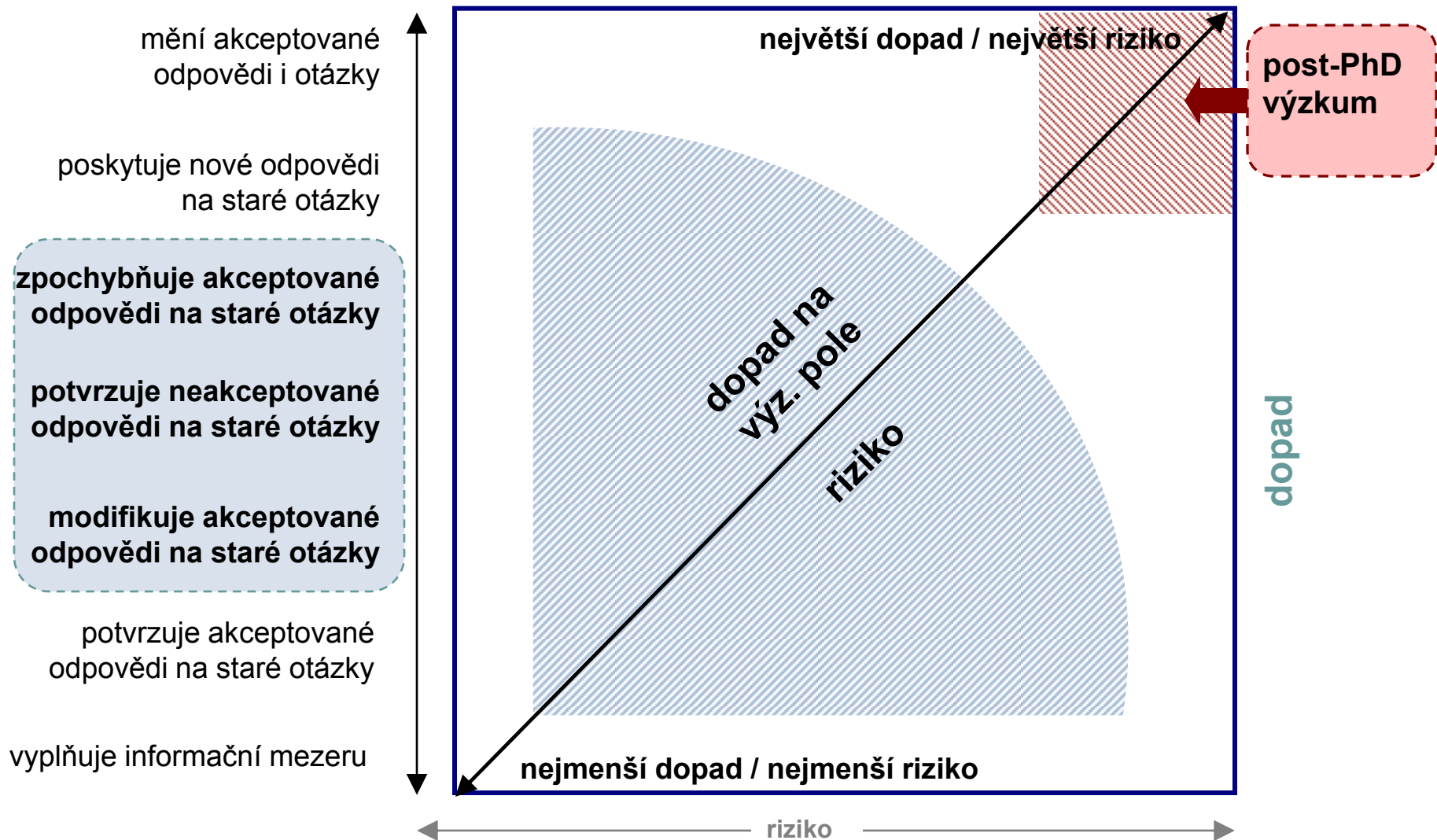
- Teoreticky vedená analýza událostí, fenoménů – cílem není vysvětlení, ale analytický popis, využití teorie pro analýzu daného fenoménu
- Tvorba deskriptivních typologií (př. demokratické, nedemokratické režimy...)

*„Dobrá deskripce je lepší než špatné vysvětlení.“
(KKV, s. 45)*

Jakou ambici mám mít?

- Nejen nalézt nové odpovědi, ale položit zcela nové otázky
- Najít nové odpovědi na staré otázky
- Zpochybnit akceptované odpovědi na staré otázky
- Potvrdit neakceptované odpovědi na staré otázky
- Modifikovat akceptované odpovědi na staré otázky
- Potvrdit akceptované odpovědi na staré otázky
- *Přinést novou analýzu nového fenoménu*
- *Přinést novou analýzu známého fenoménu*
- Přinést novou informaci

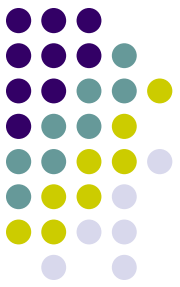

**červená oblast -
nejrizikovější oblast s
největším potenciálním
dopadem na výzkumné
pole**

**modrá oblast – ideální
rozsah výzkumu do
úrovně PhD**

Ch. Tilly, 2006 ©

Na jaké otázky si odpovědět u mé otázky před tím, než ji přijmu za svou? (Tilly)

- Proč, jak a pro koho je moje otázka důležitá?
- Jaké odpovědi na mou otázku bych měl vzít v úvahu.
- Jak moje práce přistoupí k řešení otázky?
- Jaká data budu muset získat?
- Jaké závěry asi moje práce přinese?
- Pro koho budou tyto závěry zajímavé, koho „zvednou ze židle“?
- Jaké technické a praktické problémy budu muset řešit?
- Jaké konceptuální problémy budu muset řešit?
- Jaké teoretické problémy budu muset řešit?
- Kde začnu a proč právě tady?
- Jakou formu musí mít finální produkt?

Co je správnou a postačující VÝZKUMNOU otázkou? Co z ní vyplývá?

- Lze aplikovat koncept antisystémové strany na KSČM?
- Je ODS pravicová?
- Jaké jsou příčiny zahraničních misí?
- Proč není všude demokracie?
- Jaké jsou možnosti využití alternativních metod ve výuce občanské výchovy?
- Je systém zdravotního pojištění dobrý?

Příklad hypotézy?

- Můj výzkum se bude snažit potvrdit nebo vyvrátit následující hypotézu: „Na vysokých školách studuje významná část studentů, která nepatří ve své věkové skupině k nejlepším, zároveň významná část nadaných mladých lidí zůstává mimo vysoké školy.“